

20.10.2015

Eduskunta
Sivistysvaliokunta / pyydetty kirjallinen lausunto
SiV@eduskunta.fi

Koulutus on parasta kotouttamispolitiikkaa

Kotouttamiskoulutus on ensimmäinen askel maahanmuuttajille yhteiskuntaan sopeutumiseksi ja riittävän suomen tai ruotsin kielitaidon oppimiseksi ja sen tavoitteena on edistää maahanmuuttajan työllistymistä ja pääsyä jatkokoulutukseen. Mitä nopeammin kotouttamisessa ja maahanmuuttajien työllistämisessä onnistutaan, sitä enemmän voidaan myös säästää kustannuksia ja lisätä verotuloja.

Pakolaistulvan myötä tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen laatuun ja määrään. Aikuisille suunnatun kotouttamiskoulutuksen osajia ovat aikuislukiot, aikuiskoulutuskeskukset, kansalaisopistot ja kansanopistot, joissa noudatetaan opetusalan työehtosopimuksia ja edellytetään opettajilta kelpoisuutta. Näissä oppilaitoksissa kotouttamiskoulutusta on kehitetty vuosikymmenien ajan.

Tällä hetkellä tätä laadukasta koulutuksen tarjoajien verkostoa alihyödynnetään, kun maahanmuuttajat jonottavat kuukausia mm. kielikoulutukseen. Lokakuussa kotouttamiskoulutukseen on ollut jopa kahdeksan kuukauden jono ja kieli-koulutukseen pääsyä voi joutua odottamaan puoli vuotta. OAJ on huolissaan siitä, että koulutuksen laatu on vaarassa heiketä, jos sitä toteuttavat pikavoittojen toivossa perustetut epämääräiset firmat ja muut kuin opetusalan ammattilaiset.

Kotouttamiskoulutuksen kilpailuttaminen on lopetettava

Kotouttamiskoulutusta järjestetään ELY-keskusten kilpailuttamana ostopalveluna osana työ- ja elinkeinoministeriön hallintoa. ELY-keskuksilla ei ole valtakunnallisesti yhteisiä laatu- ja hintakriteerejä, kun kotouttamiskoulutusta kilpailutetaan. Kotouttamiskoulutuksen sisällöissä ja järjestämisessä on kuitenkin suuria kehittämistarpeita. Muutaman vuoden välein tapahtuva kilpailuttaminen heikentää kehittämistyötä ja sen myötä koulutuksen laatua, sillä opetuksen järjestäjät eivät voi kehittää opetusta pitkäjänteisesti.

20.10.2015

Työttömien aikuisopettajien reservi hyödynnettävissä

Viimeisimmän kotouttamiskoulutuksen kilpailuttamisen myötä muutamat laadukkaat ja koulutustaan opetushallituksen kanssa yhteistyössä jo vuosia kehittäneet koulutuksen järjestäjät hävisivät hintakilpailussa. Näin kehittämistyö meni hukkaan, mikä ei ole yhteiskunnan kokonaishyödyn kannalta järkevää. Seurauksena Uudenmaan alueella kotouttamiskoulutusta antavia opettajia jäi myös paljon työttömäksi.

Nykyisessä pakolaistilanteessa kotouttamiskoulutusta tarvitaan nopeasti lisää. Työttömien aikuisopettajien reservi kannattaisi tässä tilanteessa hyödyntää pikaisesti eri puolilla maata. Lisäksi monissa aikuisoppilaitoksissa on jo valmiina toimintatavat ohjaukseen ja kielitaidon kartoitukseen. Alueilla, joilla kotouttaminen on uutta, aikuisopettajille on järjestettävä tarvittavaa täydennyskoulutusta.

Tällä hetkellä maahanmuuttajataustaisia työttömiä työnhakijoita on TE-keskuksissa 40 000. Koulutuksen myötä saataisiin reservissä olevia osaavia aikuisopettajia hyödyntämään osaamistaan ja takaisin työelämäänsä. Aikuisoppilaitokset voisivat samalla täydentää TE-toimistojen ohjausosaamista, jotta maahanmuuttajat pääsisivät nopeammin ohjauksen ja koulutuksen piiriin.

Kotouttamiskoulutus on siirrettävä kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformiin liittyen koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus kootaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. OAJ katsoo, että kotouttamiskoulutus tulisi liittää osaksi reformia kotouttamiskoulutuksen laadun, tuottavuuden ja työelämävastaavuuden kehittämiseksi.

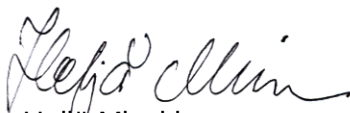
Kotouttamiskoulutuksen tulisi olla kiinteä osa ammatillista valmentavaa koulutusta, jotta reitti työelämäänsä koulutuksen kautta nopeutuisi. Osana valmentavaa koulutusta maahanmuuttajalla olisi samalla mahdollisuus tutustua ammatillisen oppilaitoksen koulutustarjontaan ja suunnitella koulutuspolkuaan eteenpäin. Henkilö voisi suorittaa kotouttamiskoulutuksen ohella samanaikaisesti kursseja ammatillisessa koulutuksessa. Näin työelämäänsä siirtyminen olisi nopeampaa ja joustavampaa. Nyt järjestelmä on kankea ja ruuhkautunut.

20.10.2015

Valtion on otettava kokonaisvastuu tilanteesta

Valtion on erikseen arvioitava lisärahoituksen tarve ja otettava se huomioon pakolaismäärän kasvaessa. Valtion on pidettävä huolta siitä, että kunnille osoitetaan riittävät resurssit vastaanottaa suuri määrä lapsia, nuoria ja aikuisia ja järjestää heille heidän tarpeitaan vastaavat kasvatus- ja koulutuspalvelut. Kun kuntaan tulee vastaanottokeskus, opetusalan johdolle tulee antaa riittävästi tietoa, miten opetuksen järjestäminen toteutetaan. Jokaiselle Suomeen tulevalle on järjestettävä mahdollisuus saada opetusta heti suomen tai ruotsin kielessä sekä järjestää kotouttamiskoulutusta ja luku- ja kirjoitustaidon opetusta aikuisille. Valtion budjetissa kotouttamiskoulutuksen määrärahat tulee vähintään kymmenkertaistaa.

OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Päivi Lyhykäinen
erityisasiantuntija